

№ 188 (20202) 2012-рэ илъэс БЭРЭСКЭШХУ ІОНЫГЪОМ и 21-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Шэпхъэшіухэм адиштэу ашіы

Федеральнэ программэу «Урысыем и Къыбл» зыфи-Іорэм къыдыхэлъытагъэу, тикъэлэ шъхьаІэрэ Мыекъопэ районымрэ арыт псэупІэхэм яращэлІэщт псырыкІуапІэм иятІонэрэ къутамэу ашІырэм алъэныкъокІэ Іофхэм язытет, псэольэшІхэм апашъхьэ щыт пшъэрылъхэр зэрагъэцакІэхэрэр ыуплъэкІунхэм пае Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан тыгъуасэ чІы-

пІэ заулэмэ ащыІагъ. Республикэм ипащэ игъусагъ АР-м и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат.

Муниципальнэ унитарнэ хъызмэтшІапІэу «Мыекъопэводоканалым» ипащэу Нэгъой Мурат къызэриІуагъэмкІэ, мы псырыкІопІэ къутамэм километрэ 64-рэ икІыхьэгъэщт. РыкІопІэ шъхьаІзу щыІзм дакІоу мыщ Іоф рагъэшІэщт. БлэкІыгъэ кІымафэм ом изытет зэрэдэигъэм къыхэкІыкІэ, хигъэщыгъэмкІэ, трубэхэм зэ-Мыекъуапэ икъокІыпІэ лъэныкъо щыІэ унэхэу фэтэрыбэу зэхэтхэм ащыпсэухэрэм псыр нахь макІэу къаІэкІахьэ хъугъагъэ. Мыщ фэдэ ошІэ-дэмышІэхэр, зэщыкъоныгъэхэр къэхъухэмэ, цІыфхэм зэхамышІэу, ящыкІэгъэ псыр агъотыным псырыкІуапІэм иятІонэрэ къутамэу ашІырэр фэІоры-шІэщт. Проектым зэкІэмкІи сомэ миллиарди 5 фэдиз тефэщт. Мы ильэсыр имыкІызэ псэольэш Іофш Інентерия псыр тикъэлэ шъхьа Ром Мыерэ чэзыу къйдыхэлънтагъэу къопэ районымрэ ащыпсэухэпсырык Іуап Іэхэр километрэ рэм а Іэк Іэгъэхьэгъэным, псы-

32-м ачІалъхьащтых, къэнэ- рыкІуапІэхэм зэщыкъоныгъэ жырэр Адыгеимрэ Краснодар горэ къащыхъумэ цІыфхэм краимрэ язэфэдизэу зэдашІы- къызэхамышІэным фэшІ мы

жьышт. М.Нэгьоим къызэрэ- линием ият Гонэрэ къутамэ

кІэми сертификатхэр апыльых,

шапхъэхэм адештэх, агъэфедэн-

хэм ыпэкІэ язытет ауплъэкІу.

оным щыпсэухэрэр зэшъощт-

хэ псыр аІэкІэгъэхьэгъэным пае

мы рыкІуапІэм хэщыгъэу, псы-

хьоу Шъхьагуащэ шъхьапырыкІырэр зэрашІыгьэ шІыкІэр

АР-м и Лышъхьэ псэолъэшІхэм къырагъэлъэгъугъ ыкІи

- ШэпхъэшІухэм адиштэрэ

къыфаІотагъ.

Джащ фэдэу Мыекъопэ рай-

НэкІубгъохэм арытхэр:

✔ Шъхьагуащэ къэзыгъэушІоркъыгъэр агъэнэфагъ

я 2-рэ н.

✔ Чэзыур зимыфэшъуашэхэм анэсыгъ

я 2-рэ н.

✓ Щыгъур Іэзэгъу

я 11-рэ н.

Уахътэм игъогу рыкІохэзэ...

я 12-рэ н.

РЕШ МЕТИЧЕЕ ОХШЕНЬАХЕМ НІАТШИ хэльэп, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан ылъэгъугъэм зэфэхьысыжьхэр къыфишІызэ.

- Илъэсищ фэдиз хъугъэу объектым ишІын макІо. ПсэолъэшІхэм япшъэрылъхэр зэрагъэцакІэхэрэм инэу сигъэрэзагъ, зэшІуахын фэе Іофэу агъэнэфагъэхэм яуахътэ ыпэ итхэу ахэр макІох, сыд фэдэрэ льэныкъокІи сафэраз. Ом изытет къызэщымыкъозэ къутамэр зэрыкІощт анахь чІыпІэ къинхэм джырэ уахътэ Іоф ащашІэ, псырык Гуап Гэхэр ач Гальхьэх.

ТХЬАРКЪОХЪО

Сурэтхэр А. Гусевым тыпихыгъэх

<u>ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан:</u> «Шъачэ щык**і**ощт форумым изыфэгъэхьазырынкіэ

Тыгъуасэ, Іоныгъом и 20-м, я XI-рэ Дунэе инвестиционнэ форумэу «Шъачэ-2012-рэ» зыфиІорэм иІофшІэн ригъэжьагъ. Урысыем ищыІэныгъэкІэ

Іофышхо тшіагъэ»

-фоІ єхимоноже єІиє охшеньахем тхьабзэм бизнесмен, журналист, -елех езгазин ним едигден е Ілези жьэшт.

Форумым иІофшІэн къыдыхэльытагьэу регионхэм яльэтегьэуцо, Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Дмитрий Мелвелевым пэшэныгъэ зышызэрихьащт пленарнэ зэхэсыгъо, Іэнэ хъураехэр, брифингхэр, зэГукГэ-зэнэкъокъухэр щы Іэщтых.

Адыгеим илІыкІо купэу республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Асльан зипащэр мы форумым хэлажьэ. Респуб-

ликэм сомэ миллиард 63-рэ фэдиз зыосэ инвестиционнэ площадкэ 63-рэ, проект, предложение 52-рэ форумым пае ыгъэхьазырыгъ.

Адыгеим и ЛІышъхьэ зэрилъытэрэмкІэ, тиреспубликэ производственнэ. географическэ, чІыопс амал дэгъухэр иІэх, цІыфхэм ящы-ІэкІэ-псэукІэ зыкъегъэІэтыгъэным пае ахэр нахь шІуагъэ къытэу къызфэгъэфедэгъэнхэ фае.

Шъачэ щыкІощт форумым изыфэгъэхьазырынкІэ Іофышхо тшІагъэ. Мы илъэсым Адыгеим инвесторхэм арихыыл Гагъэр дэгъоу зыдэлэжьэгъэхэ

проектхэр ары, — хигъэунэфыкІыгъ ТхьакІущынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу

АДЫГЭ ШЪУАШЭМ И МАФЭ ИПЭГЪОКІ СЭЕР СЭЕР СЭЕР

Илъэс къэс зэхащэщ

Адыгэ шъуашэм и Мафэ Іоныгъом и 28-м Мыекъуапэ ипчэгу шъхьајзу Лениным ыціз зыхьырэм щыкіощт. Зэхэщэк о купым хэтхэм бэрэскэжъыем зичэзыу зэхэсыгъо я агъ.

Зэгъэпшэнхэр ашІызэ зэІукІэм къыщыгущыІагъэх Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый, АР-м льэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр, Адыгэ Хасэм итхьаматэу Бэгъушъэ Адам, АР-м и Къэралыгьо Академическэ ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу Къулэ Мыхьамэд, зэхэщэн Гофыгъохэм ахэлэжьэхэрэ МэщфэшІу Нэдждэт, Нэгъуцу Аслъан, нэмыкІхэри.

Адыгэ Хасэмрэ ансамблэу «Налмэсымрэ» адыгэ шъуашэм и Мафэ кІэщакІо фэхъугъэх. А. Бэгъушъэмрэ М. Къулэмрэ къызэраГуагъэмкГэ, Гофтхьабзэр игъэкІотыгъэу зэхащэщт. Къош республикэхэм, гъунэгъу Краснодар краим къарыкІыщтхэм зэзэгъыныгъэхэр адашІых. Адыгэ шъуашэр Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэ-

ми ащыгъ, лъэпкъ пэпчъ ежь иеу дехестины зэхьок І выражений применений прим хелъхьэх. Къэзэкъхэм ащыгъ шъуашэри адыгэмэ къаугупшысыгъэм тырашІыкІыгъ.

Тарихъ къэбарэу адыгэ шъуашэм пылъыр цІыфхэм нахьышІоу ашІэным пае шІэныгъэлэжьхэр, Іофым хэшІыкІ ин фызиГэхэр зэхахьэм къыщагъэгущыІэщтых. Къэзэкъхэм ащыгъ шъуашэри ащ къыщагъэлъэгъощт. Пчыхьэзэхахьэм хэлэ--естах естынеІшк мехтшесж хьоным, гъэшІэгьонэу загъэпсэфыным афэшІ зэхэщакІомэ къыдалъытагъэр макІэп. Зэнэкъокъухэр яІэщтых, дэгъухэм анахь дэгъужьхэм шІухьафтынэу лъэпкъ Іэпэщысэхэр афашІыщтых.

Дунаим тилъэпкъэгъоу тетмэ Іоныгъом и 28-м адыгэ шъуашэм и Мафэ илъэс къэс хагъэунэфыкІыным зэхэщакІохэр пыльых. Пчыхьэзэхахьэм тиартист цІэрыІохэр, ансамблэу «Налмэсыр», нэмыкІхэри хэлэжьэщтых. Адыгэ джэгук Гэ зэхахьэр аухыщт.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Редактор шъхьаІэм иеплъыкІэхэр

Унэ тэрэз зэрямы эм къыхэкІэу, кІымафэу къэблагъэрэм имык Іышъунхэм тещыныхьэрэ цІыфхэр тихэгъэгу джыри мымакІэу щэпсэух. ТхьамыкІэ дэдэхэр джыри бэу тиІэх. ЯщыІакІэ зэрэхъущтыр ашІэрэп, мэгумэкіых, ІэпыІэгъу горэ къэралыгъом къаритыным щэгугъых. Хэбзэгъэуцугъэу дгъэфедэхэрэр щыкІэгъэнчъэхэп, щыІакІэр нахьышІу зышІыщтхэр кІэу тищык Гагъэх. Ау ти Къэралыгъо Думэ идепутатхэм сатыум хэтхэмрэ хэмытхэмрэ, ныбджэгъухэмрэ джэгьогъухэмрэ язэхэфын афэухырэп. ТхьамыкІэу, мылъку гъэтІылъыгъэ зимыІэ ащ чІэсэуи къычІэкІын, ау нахьыбэрэмэ ясомэ ыкІи ядоллар миллионхэр е яшъхьэгъусэхэм атетхагъэх, е пытэу гъэбылъыгъэх. Ахэр гупчэ гъэзетхэм бэрэ къащыхаутыгъэх, ямылъку зыхэлъ компаниехэри къащапчъыгъэх. Арышъ, Апэрэ Петр зэриІогъагъэу, «гунахь шъэфым нахьи гунахь нафэр нахышІу».

Тэ, адыгэхэм, быслъымэн диныр тылэжьэу зэрэщытым къыхэкІэу, быслымэнхэр нэпэнчьэу къызщагъэлъэгъорэ фильмэу Америкэм щагъэхьазырыгъэр щыІэ зэрэхъугъэр тыгу къеуагъ. Сэ сшъхьэкІэ ащ сеплъынэу хъугъэп, ау шІугъэм ар фэлажьэу гъэпсыгъагъэмэ, зэрэдунаеу къыгъэбыжъутэныеп сшІошІы. «Пшъэшъэ шІыкІаехэм» якъэбари щыгъэзыягъэ хъугъэ. Чыристан темэм быслъымэнымкІэ зыкъызэблихъугъ. Тэ тикъэралыгъо фильмэр къыщамыгъэлъэгъоным фэшІ Роскомнадзорымрэ Прокуратурэмрэ унэшьо гъэнэфагъэхэр зэрашІыгъэхэр гуапэ бэмэ ащыхъугъ.

Федеральнэ гъогу хъызмэтым иагентствэ ипащэу Анатолий Чабуниныр Адыгеим щыІагъ. Федеральнэ мэхьанэ зиІэ гьогухэу Адыгеим пхырык Іыхэрэм язэтегъэпсыхьан ыкІи ягъэцэкІэжьын нахь чанэу зэрэдэлэжьэщтхэр ащ къы Уагъ. Тигъогухэр хьылъэзещэ машинэхэм зэхаутыхэми, ренэу гъэцэкІэжьынхэр арашІылІэх, ар тинэрылъэгъу, адрэ гьогоу нэмык Ішъолъырхэм яІэхэм анахь дэйхэп, анахь мыдэгъухэмэ. Ау ар япІолІэнэп тикъэлитІурэ тикъуаджэхэмрэ ягъогухэм. Мыекъуапэ пштэмэ, щагухэм ащыщхэм уадэхьан плъэкІырэп, зэхэкъутагъэх, илъэс пчъагъэхэм къакІоцІ амыгъэцэкІэжыгъэхэри ахэтых. ПсэупІэ кІоцІ гъогухэм яшІын пэІуагъэхьанэу муниципальнэ бюджетхэм нахь ахьщабэ къащыдалъытэщтыгъэмэ, а гумэкІыгьор нахь псынкІ у дагъэзы-

жьыщтыгъэ. Паралимпийскэ джэгунхэу Лондон шыкІуагъэхэм джэрз ыкІи тыжьын медальхэр къащыдэзыхыгъэ Валерий ПономаренмехфыІд апсхыг охшеалыІп дех ащыщэу сэльытэ. Тиреспублиможив естоГестичание ех паеп ар зыкІэзгъэлъапІэрэр, псауныгъэм щымыкІэхэрэми сэкъатныгъэ зиІэхэми гугъэм имэхьанэ зэхарегъашІэшъ ары. Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан Валерий Пономаренкэр ригъэблагъи «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиІорэ медалэу фагъэшъошагъэр ритыжьыгъ, ащ сомэ миллион зэрыт сертификатри игъусагъ. Спортыр зик асэхэр, щэ Гагъэмрэ гугъэмрэ зыфэдэр зышІэхэрэр зэкІэ а Іофтхьабзэм ыгъэгушІуагъэхэу къысщэхъу. ДЭРБЭ Тимур.

Шъхьагуащэ сыда зыкіэшіоркъыр?

Адыгеим ит псыхьоу Шъхьагуащэ зэрэушІоркъыгъэм ыкІи илъэсныкъо хъугъэу ащ зызэримыукъэбзыжырэм цІыфхэр льэшэу егьэгумэкІых. Мыщ льапсэу фэхъугъэр гъэунэфыгъэным фэшІ АР-м и Правительствэ хэушъхьафыкІыгъэ комиссие зэхищэгъагъ. Ащ зэфэхьысыжьэу ышІыгъэхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, нэпкъ горэм къыгоуи, псым зэрэхэхьагъэм ыпкъ къикІыкІэ Шъхьагуащэ шІоркъы хъугъэ.

Адыгэ Республикэм и Правительствэ пшъэрылъэу къыгъэуцугъэм диштэу, гумэкІыгъом идэгъэзыжьын пылъыщт шІэныгъэлэжь купымрэ УФ-м ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм икъулыкъушІэхэмрэ мы чІыпІэм Іоф ыхьын ылъэкІыщт. Анахь

щашІагъ. Псыхъохэу «Мутный Тепляк», «Армянка» ыкІи Шъхьагуащэ язытет ахэм аупльэкІугь, зэфэхьысыжьэу ашІыгъэхэр ыкІи анахьэу унаІэ зытебгъэтын фэе лъэныкъохэр къизыІотыкІырэ тхыгъэр АР-м и Правительствэ фагъэхьыгъ.

Ушэтынхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, 2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм псыхъоу «Мутный Тепляк» зыфиІорэм инэпкъ къыгоугъэ етІэ зэхэльым Шъхьагуащэ дэт псыр ыгъэушІоркъыгъ. 2012-рэ ильэсым иІоныгъо мазэ ехъулІэу мы псыхъом инэпкъэу къыгоугъагъэм щыщэу етІэ кубометрэ миллион 1,5 — 2 фэдизыр псым хэль. Комиссием хэтхэм зэралъытэрэмкІэ, Шъхьагуащэ дэт псыр зэтеуцожьыным, къабзэ хъужьыным пае илъэс пчъагъэ

шъхьа Гэу экспертхэм къыхагъэщырэр мы гумэкІыгъом ыпкъ къикІыкІэ псыр къызэрэдэмыущтыр ары.

АР-м ивице-премьерэу Владимир Петровыр зэреплъырэмкІэ, псым хэхьэгъэ шІоим цІыфым ипсауныгъэ иягъэ екІыщтэп, радиациемкІи, нэнык Ільэнык хостинестиным Каратыным Тамын мехеахпаш дехеІыш уеноатеап ашІокІыхэрэп. ПсыкІыІум тет пленкэр бэмэ чІыдагьэу къашІошІыми, ятІэм хэлъ химическэ элементхэм ар ащыщ, иягъэ къакІорэп.

Зэгъусэу зэдэлажьэх

АР-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэрэ Урысыем пшъэдэк і ыжь ягъэхьыгъэнымк і э и Федеральнэ къулыкъу и ГъэІорышІапІэу Адыгеим щыІэмрэ хэушъхьафыкІыгъэ Іофтхьабзэ республикэм ит хьапсхэм ащыщ шызэхащагъ.

Следственнэ къулыкъухэм ыпэкІэ къызэІуахыгъэгъэ уголовнэ Іофхэу наркотикхэр хэбзэнчьэу зэрагъэзекІохэрэм ыкІи зэхэщэгъэ бзэджэшІэ купхэм япхыгъэхэм, джащ фэдэу къалъы Іэсыгъэ къэбархэм язэхэфын уплъэк Гунхэр фэгъэхьыгъагъэх.

Іофтхьабзэр зэхащэным дэгьоу зыфагьэхьазырыгь. ЫпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ къулыкъуитІумэ яІофышІэхэм зэхагъэуцогъэ мурадхэм подразделение зэфэшъхьафхэр къахагъэлэжьагъэх.

А зэпстэуми яшІуагъэкІэ пшъэдэкІыжь зыщахьырэ чІыпІэхэм ащыпІыгъ мыхъущт пкъыгъохэр бэу къащагъотыгъэх, ахэр уплъэкІун-криминалистическэ Гупчэм арагъэхьыгъэх.

Къа Гахыгъэ пкъыгъохэм ащыщых героин грамм 0,93-рэ ыкІи кІэп грамм 50-м ехъурэр.

Уголовнэ Іофхэм альэныкьокІэ упльэкІунхэр макІох.

Зимыфэшъуашэхэм атырагощагъ

Красногвардейскэ районым ипрокуратурэ зэхищэгъэ уплъэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, сабыйхэр кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм зэраштэгъэхэ шІыкІэм хэукъоныгъэхэр хэхъухьагъэх. 2007 — 2008-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кІэлэцІыкІухэр зыхэхьэрэ купхэу, чІыпІэ нэкІэу щыІэхэр зэратыгъэхэм сабыибэ зэрыс унагъохэм къарыкІыгъэхэр ахэфагъэхэп.

Адыгеим ипрокуратурэ ипресс-къулыкъу къызэрэщыта Гуагъэмк Гэ, чэзыум къыдилъытэрэ шапхъэхэр ыукъохэзэ район администрацием гъэсэныгъэмкі э и ГъэІорышіапі э путевкэхэр ыгощыгъэх. ФэгъэкІотэныгъэ зиІэ цІыфхэм ямызакъоу, мыщ фэдэ хэукъоныгъэдехествахварственный продолжения дехества и продолжения дехество продолжения п тигущыІэгъу къыхигъэщыгъ.

АщкІэ зыныбжь имыкъугъэхэм яфитыныгъэхэр зэраукъуагъэхэм имызакъоу, ны-тыхэми яягъэ якІыгъ, ІофшІапІэ Іухьанхэ алъэкІыгъэп.

Джащ фэдэу уплъэкІунхэм къагъэлъэгъуагъ ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ администрацием чэзыум хэт кІэлэцІыкІухэм ацІэальэкьуацІэхэр зыдатхэрэ тхыльыр шапхьэхэм зэрадимыштэщтыгьэр, янэ-ятэхэм Іоф зыщашІэхэрэр, фэгъэкІотэныгъэу яІэхэр зэрэщамыгъэнэфагъэхэр.

Э УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Шхынэу псы уезымыгъашъорэм шьо уигьэшІырэп

Мы адыгэ гущы Іэжъыр тыгу къэзыгъэк Іыжьыгъэр щыгъур ары. Адэ тэрэзба, щыгъу зищыкlагьэу ар зыхэмыль гъомылапхьэр гум рихьырэп, къыпфишІэрэп. Ар зыхэльыр ары псыми уезыгъашъорэр. Ащ хэу щыт; къыхэкІэу щыгъур псауныгъэмкІэ мыфедэу, зэрар рихэу бэрэ зэхэтэхыми, цІыфым ар ищыкІагъ: а зыр ары минералэу зыпари рамышІэжьэу, зэрамыхьокІэу, зытетым тетэу

Сыда щыгъум шІуагъэу хэльыр?

агъэфедэрэр. Арышъ, «эколо-

гическэ продукт къабз» зыфа-

Іохэрэм ар апэ ит.

Пстэуми апэу къыхэгъэщыгъэн фае ар цІыфхэм агъэфедэным зэрэфагъэхьазырырэ шІыкІэм псаўныгъэмкІэ а минералым шІуагъэу иІэр зэкІэ къызэрэхинэрэр. Хы щыгъум («морская соль» зыфаІорэм) псауныгъэмкІэ федэ къэзыхьэу хэлъыр нахьыб щыгъу къызэрыкІом нахьи.

Мы щыгъухэм пкъышъолым зэрар езыхыхэрэр «къыхащых», шІур къаукъэбзы.

Щыгъум цІыфым кІуачІэ къыреты, гъомылапхъэу ышхырэр пкъышъолым нахь тэрэзэу «ыгъэфедэнымкІэ» ІэпыІэгъушІу мэхъушъ.

ЗызыщыбгъэпскІырэ псым хы щыгъоу хэбгъэк Гухьэрэм къупшъхьэ куцІым ишІуагъэ регъэкІы, лъым кІуачІэ къыреты, гемоглобиным хегъахъо.

Сыд фэдэрэ щыгъуи радиацием, цІыфым иягьэу ригъэкІын ылъэкІыщтыр нахь макІэ ешІы.

Щыгъур тымыгъэфедэн, ар шыдгъэзыен тлъэкІыштэп. Сыда пІомэ гъомылапхъэм иІэшІугъэ бэкІэ ащ зэрелъытыгъэм имызакъоу, пкъышъолым псэу хэтыр зыфэдизыри, нэгъупсым (желудочнэ сокым) изытети бэкІэ епхыгъэх.

ШІэныгъэлэжьхэм къызэратхырэмкІэ, я XIX-рэ лІэшІэгъум цІыфыбэ зэрылІыкІыгъэ уз щынагъоу емынэр къызэутэкІыгъэм еІэзэгъэным фэшІ щыгъур къызыфагъэфедэщтыгъ: чэщ-зымафэм къыкІоцІ псы щыугъэ литри 2 лъынтфэмкІэ сымаджэм ратыщтыгъ. Арэущтэу Іазэщтыгъэ врачхэм ашыш зэригъэчнэфыгъэмкІэ, а узыр зиІэ нэбгыри 100-м щыщэу 12-р хъужьыщтыгъ, ар мэк Гагъэп. А лъэхъаным щыгъур медицинэм щыгъэфедэгъэным иапэрэ лъэбэкъоу ар щытыгъ.

Щыгъур зыщагъэфедэрэ ІэзэкІэ амалэу щыІэр бэдэд, ар узыбэмэ защыухъумэгъэнымкІэ ІэпыІэгъушІу. Ау ащ зэрар зэрихын ыльэкІыштыри макІэп. Гъомылэпхъэ щыугъэр зикІасэхэм агу къэдгъэк Іыжьын:

* шхын щыугъэм нахьыбэрэм льыр дегьэкІуае, арышь, льыдэк Гуае зи Гэхэр ац фэсакъынхэ фае;

* зижъэжъыехэр узыхэрэм щыгъур мэкІэ дэдэу агъэфедэн фае, узым нахь «зыкъызыщигьэльэгьорэ» льэхьаным ари (щыгьур), къэбэскъэ

гьэшІоІугьэри щыбгьэзыен-

* гум тэрэзэу Іоф зэри-*พышโэрэм ыกหร หรนหโыหโэ* Іэпкъ-лъэпкъхэр мэпщыхэмэ,

щыгъур мэкІэ дэдэ пшІын фае;

* щыгъур бэу зэрэбгьэфедэрэм къыхэкІын ылъэкІыщт нэхэм зэральэгьурэм къыщы-

ІэзэкІэ амалэу иІэхэр

Аденоидхэр *(пэ-жэ кlоці* миндалинэр бэгыныр)

Чэтэн хъэдэн такъырым щыгъу тІэкІу кІоцІыптэкъонышъ, градус 60-м нэсэу ар бгъэфэбэщт ыкІи ппэ теплъхьанышъ, мэучъыІыфэ тебгъэлъыщт.

Псы фэбэ стэчаным щайджэмышхым из щыгъу хэбгъэкІухьэу пэ кІоцІымрэ чыимрэ арыбгъэчъыхьэми ишІуагъэ къэкІощт.

Чыихъыр (ангинэр)

Стэчаным из псы фабэм хэбгъэкІухьащтых щайджэмышхым из щыгъу (хы щыгъумэ нахьышІу), джащ фэдиз содэ ыкІи йод гьоткІуи 4. Ахэр дэгъоу зэхэбгъахьэмэ, а псыр адэбгъэчъыхьащт жэ кІоцІым ыкІи чыим. Ащ пае пшъхьэ тІэкІу уакІыбкІэ зэкІэпхьанышъ, жьы лъэшэу къэпщэщт, псы щыугъэр жэ кІоцІым ыкІи чыим «ащыбыжъутэным» фэшІ. Сыхьат пэпчъ арэуштэу пшІыщт. Узыр къежьэгъакІэ зыхъукІэ, ар лъэшэу ІэпыІэгъушІу мэхъу. Ащ имызакъоу, пкъышъолыри егъэрэхьаты.

Къупшъхьэ зэрытыпіэ уз (артритыр)

Мы узым гьомылэпхьэ щыугьэр «икІасэп», ау кІышьом епхьылІэмэ, ишІуагьэ къакІоу народнэ медицинэм ыгъэунэфыгь. ИжьыкІэ къыщегьэжьагъэу цІыфхэр мыщ еІэзэнхэм фэшІ щэмрэ щыгъумрэ агьэфедэщтыгьэх.

Щэ стэчаным джэмышхым из щыгъу хэплъхьащт. Угъолъыжьыным ыпэкІэ а псыр узырэ зэрытыпІэхэм ащыпфэщт. Ащ пкІантІэ къыуигъэ- шъэу тІэкІу бгъэуцІыныгъэм хын ылъэкІыщт, ау зыбгъэпскІы хъущтэп. Ыужырэ мафэхэм ащ фэдэ щэу щыгъу зыхэлъыр зэрытыпІэхэм ащыпфэн фае пчэдыжьми пчыхьэми. Мэфищ зытешІэкІэ, зыбгъэпскІыщт. Арэущтэу мэфэ 30-м къыкІоцІ зыпшІыкІэ, мэфи 10-рэ зыбгъэпсэфынышъ, етІани ебгъэжьэжьыщт. Щэгъогогъо джащ тетэу щэ щыугъэр бгъэфедэщт, нэмыкІэу къэпІон хъумэ, курсищ пшІыщт.

Стэчаным из шъоур, бэлыджэ шІуцІэм къыкІэфыгъэ псыри ащ фэдизэу, аркъ стэчанныкъо ыкІи щыгъу грамми 100 зэхэбгъэкІухьащтых. ЗызыбгъэпскІырэм ыуж узырэ зэрытыпІэхэм ар ащыпфэщт.

Щыгъу джэмышхышъхьитІу хэптэкъощт стэчаным из псы фабэм. Чэтэн Іэплъэк Іыр а псымкІэ бгъэуцІынынышъ, узырэ зэрытыпІэхэм япщэкІыщт.

Бронхитыр (жэлэетагъ)

Жъэпхъэ стырым щыгъур дэгъоу щыбгъэплъынышъ, уубыщт, нахь шъабэ пшІы къэс нахьышІу. Ащ фэдэ щыгъу сапэр зэрылъ хьакъу-шыкъум зытеуу Губэнышъ, ар огъу-огъоу зэІапшІэзэ, жьы стырым щыгъу сапэр хэльэу зыІупщэщт. А ІэзакІэм ишІуагъэкІэ мэфэ зытІущкІэ узыр зэкІэкІощт.

Стэчаным из псым щайджэмышхым ызыныкъо фэдиз щы-

гъу, щайджэмышхым изэу содэ хэптэкъонхэшъ, дэгъоу хэб-гъэкІухьащтых. Пчэдыжьырэ гонэкІэу ащ уешъощт.

«Боржоми» зыфаІорэ псы миллиграмми 100-рэ ащ фэдиз щэ стырырэ зэхэпкІэнхэшъ, мэкІэ-макІэу, гъоткІо-гъуаткІоу уешъощт.

КІэлэцІыкІухэм ар къяутэкІыгьэмэ: къакІэцІыгъакІэу чэт кІэнкІитІу бгъэжъэщт ыкІыІу дэгъоу щыгъу тетэкъуагъэу. Ар тІэкІу зыучъыІыкІэ, сабыим ыбгъэ теплъхьанышъ, ппхыщт, чэщым тебгъэлъми хъущт.

Пэтхъу-Іутхъур

Псы гъэжъогъэ стэчанныкъом щыгъу граммрэ шъэжъыяпэм къыубытырэ содэ тІэкІумрэ хэптэкъонхэшъ, дэгьоу зэхэбгъэкІухьащтых. Ащ фэдэу зэхэлъ псым пэ кІоцІыр дэгьоу къеукъэбзы. Мафэм заулэрэ а псым щыщ пэгъуанэхэм арыбгъаткІозэ пшІын фае.

Пэбгышъхьэу пэшІорыгъэ-

мафэм тІогьогогьо тепльхьэзэ пшІыщт бгъэстырыгъэ щыгъур зыкІоцІылъ хъэдэныр.

Пэм лъыр къичъэу къыхэкіымэ

Пэ кІоцІым илъынтфэхэр нахь пытэнхэм фэшІ мырэущтэу пшІымэ хъущт: псы чъы-Іэтэгъэ стэчаным щыгъу щайджэмышхышъхьэ хэбгъэкІухьащт ыкІи ар пэгъуанэхэмкІэ зыІупщэнышъ, секунди 10 фэдизрэ пІыгъыщт. Арэущтэу тхьэмэфитІум зыпшІыкІэ, льыр къимычъыжьыштэу еІо народнэ медицинэм.

Ау етІани лъыр къичъзу хъумэ: псы фэбэ стэчаным щыгъу джэмышхышъхьэ хэбгъэтк Гухьанышъ, ащ бзыуцыф такъыритІу хэбгъэонышъ, пэгъуанэхэм арыплъхьащт. Пшъхьэ дэгъэзыягъэу такъикъ 20-рэ ущылъыщт.

Къупшъхьэшъэбэ узыр (остеохондрозыр)

ЗыкъэуузэнкІын умылъэкІырэмэ, зыбгъэхъыемэ узыр зэхэошІэу щытмэ, спирт миллилитри 100-м бэлыдж шІуцІэм ипс миллилитрэ 200-рэ щыгъу джэмышхышъхьэрэ хэбгъэхъонхэшъ, зэхэбгъэкТухьащтых. Узырэ чІыпІэхэм ар ащыпфэщт.

Псы литрэм хы щыгъу джэмышхышахьэ хэптэкъонышъ, къэжъоным нэбгъэсэу бгъэстырыщт, нэужым градус 36 — 38-м нэсэу бгъэучъы Іыжьыщт. ТхьэмэфитІум къыкІоцІ ІэплъэкІ шъабэкІэ ар мафэ къэс щыпфэзэ пшІыщт я 7-рэ пшъэ къупшъхьэм иІэгъо-блэгъу.

Тыгъэгъэзэ грамми 100, сабынныкъоу («хозяйственнэр» зыфаІорэр) гъзушкъоигъэр, щайджэмышхым из содэ ыкІи щыгъу щайджэмышхышъхьищ (щыгъу шъабэу) зэхэбгъэкІухьанхэшъ, мэфи 3-рэ щыбгъэтыщт. Ащ ыуж ар пчыхьэ къэс, угъольыжьыным ыпэкІэ, бгым щыпфэзэ пшІымэ, узыр хигъэжъукІыщт.

Цэлхэр мэузыхэмэ, ятэхэу щытмэ

Щыгъу грамми 10-рэ шъоу грамм 20-рэ дэгьоу зэхэбгьэкІухьанхэшъ, цэлхэм ащыпфэщт. Цэхэр зыплъэкІыхэрэм ыкІи ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ массажым ауж жэ кІоцІым дэбгъэчъыхьэмэ дэгъу щыгъу тІэкІурэ содэрэ зыхэлъ псыр.

КІэнтІыІу узыр (радикулитыр)

«Английскэ» зыфаІорэ щыгъум фэдэу джэмышхышъхьэ, джащ фэдиз бзыф (липа) шъоу дэгъоу зэхэбгъэкІухьанхэшъ, псы тІэкІу дэдэ ащ хэпкІэщт.

Чэщым кІэнтІыІу зэрэІыгъым ар хэбгъахьэзэ щыпфэнышъ, полиэтилен пІуакІэ теплъхьащт. А чІыпІэм къепщэкІыщт цы шъхьэтехъо. Узыр зэкІэкІофэ арэущтэу пшІыщт.

Косметикэр

Шъхьацыр екіымэ

Шъхьацыр зыпфыкІэрэм ыуж тхьэмафэм зэ мырэущтэу пшІымэ ишІуагъэ къэкІощт: щыгъу Іэбжыб фэдизыр такъикъ 15 къыкІоцІ шъхьашъом щыпфэнышъ, нэужым ар минералыпсыкІэ хэплъэсыкІыжьыщт. Зытфэ-зыхэ арэущтэу зыпшІыкІэ шъхьацыр имыкІыщтэу къеІо народнэ медицинэм.

Іэбжъанэхэр махэхэмэ

Ахэр нахь пытэ хъущтых минералыпс стэчанныкъом такъикъи 10-рэ Іэхъуамбэхэр мафэ къэс хэбгъэлъынхэу уахътэ къазыфэбгъотыкІэ.

Нарэхэр

КІэлэцІыкІур «ІэпыІэгъу псынкІэм» тео:

– СышъолъэІу, псынкІэу тадэжь шъукъакІу!

- Зыгорэ сымаджэ хъугъа?

— Ары, зыгорэп, псаур сэ зыр ары.

– Адрэхэм сыда къяхъу-

лІагъэр? — Сэ сыбзэджагъэти, сятэ

къыугъоигъэ хьаІум щыщ сагъэшхыгъэп, адрэхэм...

НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Къэбгьотырэм гьогукіэм утырешэ

— Ильэс кьэс Краснодар псыубытып убыты дэт псым зык Іырагьэчык Іэ, археологием исаугъэтхэр къыч Іэщыжьых, — къе Іуатэ Тэу Аслъан. — Ащ фэдэ уахътэ къызыхэк Іык Іэ, тымыш Іэштыгьэ пкъыгъоу къэдгъотырэр бэ.

— Мыгъэ шъулъыхъозэ къычіэшъухыгъэр макіэп. Аужырэ лъыхъонхэу Іоныгъом и 19-м зэхэшъущагъэмэ сыда къагъэлъэгъуагъэр?

— Гурыт лІэшІэгъухэм къошынхэр зыщашІыщтыгъэ хьакуТарихъ пкъыгъохэм алъыхъухэрэ археологхэм яаужырэ Іофшіагъэ зыщыдгъэгъуазэ тшіоигъоу Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей шіэныгъэмкіэ иіофышізу, Урысыем ижурналистмэ я Союз хэтэу, Адыгеим культурэмкіэ изаслуженнэ Іофышізу Тэу Аслъан гущыіэгъу тыфэхъугъ.

хэр къэдгъотыгъэх. Тэуехьаблэрэ Нэчэрэзые нахьыпэкlэ зыщыпсэущтыгъэ чІыпІэмрэ ащ фэдэ хьакухэр къащыдгъотыгъэх. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей ипащэ игуадзэу Шэуджэн Налмэс тэ, археологхэм, къыддыригъашти, гъогу тытехьагъ. Лэупэкlэ Нурбыйрэ Пщыпый Фатимэрэ купым хэтыгъэх.

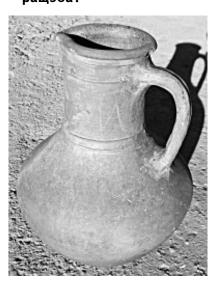
— ШъузыщытІэгъэ чІыпІэр къытаІоба.

— Тэуехьаблэ икъохьапІэкІэ псэупІэжьэу Пхьэгъугьапэм пэмычыжьэу хьакухэр къыщыдгьотыхи, пэшІорыгъэшъэу тыупльэкІугъэх. Мыхэм гъэпсыкІзу яІэр нахь куоу зэтымыгъашІэ хьущтэп.

— Ащ пае сыда гъэцэкlэгъэн фаер?

— Экспедициехэр зэхэтымыщэхэ хъущтэп. ПсэупІэм пэсэрэ лъэхъаным къыщыублагъэу цІыфхэр тесыгъэх. Псым къычІигъэщыгъэхэу къэтыугъоигъэмэ ащыщых Мыекъопэ культурэм хэхьэрэ къошыныр. Ар зэхэдгъэпкІэжын тлъэкІыщт итеплъэ къэнэным фэшІ.

 Къэжъугъотырэ пкъыгъомэ гъогукІэмэ шъуатыращэба?

— Апэу тызэрихылІагъэмэ ащыщ джэрз пасэм унэм рагъэ-уцощтыгъэ етІэ гъэжъагъэм хэшІыкІыгъэ хьакум ычІэгъ зытырашІыхьэщтыгъэр. Мыщ фэдэ псаоу нахыпэкІэ къэдгъотыгъэп. ГъэшІэгъоныр машІор зыщашІыщтыгъэм ышъхьашъо зэфэдэкІэ пІоблэ ужыр къызэрэтенагъэр ары. Ащ къеушыхьаты, илъэс мини 5 фэдизкІэ узэкІзІзбэжьмэ, пІоблэ шІыным адыгэхэр фэІэпэІасэхэу зэрэпыльыгъэхэр.

— Зэфэхьысыжьэу пшіырэмкіэ тизэдэгущыіэгъу тыухы сшіоигъу.

— Нурбый, зы мафэм къыкlоці къэтльэгъугъэм экспедицие зэгъэфагъэ ищыкlагъ, ыуплъэкlун фаер бэ. Ар зэхэтымыщэмэ, тильэпкъ итарихъ щыщэу чІэтынэщтыр зыфэдизыр зыми ышІэрэп.

Археологхэм къагъотырэ пкъыгъохэр Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэм ия 21-рэ илъэс пагъохых. ТапэкІи тылъыхъощт, лъэпкъым ишІэжь зыкъедгъэІэтыщт.

— ШъуигухэлъышІухэр Тхьэм къыжъудегъэхъух.

— Тхьауегъэпсэу.

Зэхэзыщагъэхэр:

MAX

Адыгэ
Республикэм льэпкь
ІофхэмкІэ, ІэкІыб
къэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкъэгъухэм
адыряІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэр ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр МЭЩЛІЭКЪО Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

> **ХЪУРМЭ Хъусен**

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гьэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьа-

тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 5048 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2820

Хэутыным узщык Гэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 Зыщык Гэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

ФУТБОЛ. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«Кощхьаблэм» тыфэгушІо

«Кощхьабл» Кощхьэблэ район — «Еджэркъуай» Кощхьэблэ район — 4:1

Іоныгъом и 19-м Мыекъуапэ щызэдешіагъэх.

Зезыщагъэр: Хь. Шэуджэн.

Адыгэ Республикэм футболымкІэ изэнэкъокъу кІэухым фэкІуагъ. Апэрэ чІыпІэм икъыдэхынкІэ финалым щызэІукІагъэхэр дэгъоу зэрэшІэх. ТекІоныгъэр зыхьыщтыр къэшІэгъошІугъэп. Апэрэ такъикъ 45-р заухым пчъагъэр 0:0-у щытыгъ. ЯтІонэрэ такъйкъ 45-р аублэгъэ къодыеу еджэркъуаемэ шапхъэр аукъуи, Джыгунэ Арсен Іэгуаор ІэкІахыгъ. Судьям ыгъэунэфыгъэ пенальтир А. Джыгунэм дэгъоу ыгъэцакІи, пчъагъэр къызэІуихыгъ. Ащ ыужи гъогогъуитІо А. Джыгунэм зым зыр нахь дэхэжьэу къэлапчъэм Іэгуаор дидзи, пчъагъэр 3:0 хъугъэ. Еджэркъуаехэр нахь гумэкІыхэу ешІэхэу аублагъ. А. Хьапыштэр, Б. Акъущэр, И. Хьапыщтэр,

нэмыкІхэри апэкІэ илъыщтыгъэх, къэлапчъэм зэп зэрэдэуагъэхэр. ПенальтикІэ пчъагъэр 3:1 зашІым, кощхьаблэхэр нахьыбэрэ апэкІэ лъыкІуатэхэу фежьагъэх. Агъырджэнэкъо Адам къэлапчъэм благъэу екІуи, Ізгуаор дахэу хъагъэм ридзагъ.

ЕшІэгъур аухыфэ командэхэр яшъыпкъэу зэдешІагъэх. Адыгэ Республикэм и Кубок икъыдэхын фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъур джыри аухыгъэп. Финалныкъом Кощхьаблэрэ Еджэркъуаерэ яфутболистхэр щызэГукГэщтых. Ащ къыхэкГэу Іоныгъом и 19-м ешГэгьоу яГагъэм игъэкГотыгъэу тыкъытегущыГэрэп. Командэхэм кГочГэ «шъэфэу» яГэр макГэп. Кубокым фэбанэхэзэ текГоныгъэр къыдэзыхырэр финалым хэфэщт.

«Кощхьаблэм» щешІагъэхэр

КъэлэпчъэІутыр: Гъыдзэ Азэмат; ешІакІохэр: Сэмэгу Русльан, Джыгунэ Арсен, Бэрзэдж Шъалихь, Хъуажъ Мурат, Агъырджэнэкъо Адам, Псэунэ Тимур, Даутэ Азэмат, Чипусов Артур, ВэкъэшІэ

Кощхьаблэ икомандэу текІоныгъэр къыдэзыхыгъэр.

Мурат, Гостэкьо Алим, Меткэ Заурбый, Пыщтэкьо Асльан, Тыу Замир, Дэгужьые Рустем, тренерыр Юсуп Русльан.

Ильэс заулэкІэ узэкІэІэбэжьмэ, «Коцышъхьэжъый» зыфиІорэ кІэлэцІыкІу футбол командэу Урысыем изэнэкьокъу хэлажьэщтыгъэм хэтыгъэхэм аныбжь хэгъуагъ, зэкІ пІоми хъунэу, республикэм изэІукІэгъухэм ахэлэжьагъэх. Къоджэ спортым зы-

къызэриІэтырэр ащ къегъэльагъо. КІзух ешІэгъоу Мыекъуапэ щыкІуагъэм еплъыгъэр нэбгырэ шъэ пчъагъ зэрэхъурэр. Къуаджэмэ къарыкІыгъагъэр бэ. Кощхьэблэ къоджэ псэупІэм ипащэу Борсэ Хьазрэт текІоныгъэр къыдэзыхыгъэ футболистмэ афэгушІуагъ, шІухьафтынэу сомэ мин 20 аритыгъ. Командэм хэуцуи, нэпэеплъ сурэтхэр тыраригъэхыгъэх.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр зэнэкъокъум къыщыдэзыхыгъэ-хэм Адыгэ Республикэм ия 21-рэ илъэс ехъулІэу Мыекъуапэ ащыфэгушІощтых.

НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.